

Tarımsal Savaş

Prof. Dr. Selma Ülgentürk

Kaynaklar

Kansu İ.A. 2012. Genel Entomoloji, 494 s. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayın NO: 1604

Toros S., Maden S., Sözeri S. 1999. **Tarımsal Savaş Yöntem ve İlaçları**, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayın No:1508

Yıldız M. Gürkan M.O. Turgut C. Kaya Ü. Ünal G. (2005) Tarımsal Savaşta Kullanılan Pestisitlerin Yol Açtığı Çevre Sorunları. VI. Türkiye Ziraat Mühendisliği Teknik. Kongresi, 3-7 Ocak 2005, Ankara.

Anonim 2018. Pestisit ve pestisitlerin sınıflandırılması. tisit.org.tr/pdf_

•Bir böcek yeni bir bölgeye girdiğinde, yeni bir ürün yada konukçu bitki ile karşılaştığında, böcek popülasyonunda, genetik değişimler olduğunda ve insanların alışkanlık ve davranışları değiştiğinde, böcekler zararlı olarak kabul edilirler.

- Geniş alanlardaki monokültürler
- Mevcut besin kaynaklarındaki değişimler
- Uygun çevresel koşullar (Hava koşulları)
- Rastgele pestisit kullanımı
- Rekabet durumundaki değişimler
- Doğal düşman popülasyonundaki azalma

ZARARIN NİTELİĞİ

- Pazarlanabilirliğin azalması
- Besin içeriğinin azalması
- Hastalık taşınması
- Estetik kayıp

Prof. Dr. Sema ÜLGENÜR

Ekonomik zarar ve Savaşım maliyeti

Zararlının gerçekten ekonomik bir zarara neden olan en düşük düzey "ekonomik zarar seviyesi" denir.

Artan populasyon karşısında zarar yapacak düzeye ulaşmadan populasyonu düşürmek için gerekli girişimlerin yapılacağı seviye Ekonomik zarar eşiği'dir.

TARIMSAL SAVAŞ PRENSİPLERİ

Zararlı böcek populasyonlarını insan ve çevre sağlığını ön plan olarak , çeşitli yöntemlerle ekonomik zarar düzeyi altında tutmaktır.

Kullanılan yöntem yararlı olmalı, çevreye zarar vermemeli ve sürdürülebilir olmalıdır.

Prof. Dr. Selma ÜLGENTÜRK

TARIMSAL SAVAŞ YÖNTEMLERİ

1. Kimyasal Savaş
2. Biyolojik Savaş
3. Kültürel Önlemler
4. Fiziko- mekanik Savaş
5. Genetik Savaşım
6. Biyoteknik Savaşım

Prof. Dr. Selma ÜLGENTÜRK

TARIMSAL SAVAŞIMA KARAR VERMEDE ETKİLİ FAKTÖRLER

1. Zararlı Böcek Türü
2. Zararlının Biyolojisi
3. Zararlının Doğal Düşmanları
4. Konukçu Bitki Ve Fenolojisi
5. İklim Koşulları
6. Ürüne Verilen Değer Ve Riske Girmeme İsteği
7. Ekonomik Zarar Düzeyi
8. Maliyetin Potansiyel Yarara Oranı

TAHMİN VE ERKEN UYARI

Tarımsal savaş uygulamalarına başlamazamanının ve zararlı yoğunluğunun önceden belirlenerek üreticilerin uyarılması ve zamanında savaşımın uygulanması için geliştirilen bir program.

A. Kısa süreli tahminler

B. Uzun süreli tahminler

Yapılacak işlemler :

1. Örneklemeye

2. Zararlı biyolojisinin izlenmesi

3. Zararlının gelişme eşiği ve termal konstantının belirlenmesi

4. Bitki fenolojisi ve zararlı biyolojisi arasındaki ilişkilerin izlenmesi

KÜLTÜREL ÖNLEMLER

1. Ürün kalıntılarının imhası

Elma içkurdu , pembe kurt , mısır kurdu, Scolytidler ,

2. Etkili depolama ve işleme

3. Alternatif Konukçu ve Habitatlardan Yok edilmesi

4. Toprak İşleme

*Mısır kurdu , çekirge yumurtaları , Toprak kurtları
Helicoverpa zea*

5. Sulama ve Drenaj

*Agriotes spp. , Patates güvesi , Lahana güvesi ,
pembe kurt , mısır kurdu*

6. Ürün rotasyonu ve Nadas

7. Ürün ve zararlı senkronizasyonunun bozulması

9. Tuzak bitkiler

10. Bant şeklinde hasat

11. Konukçu toleransının düzenlenmesi

12. Hasat zamanlarının düzenlenmesi

FİZİKO - MEKANİK SAVAŞ

- Toplamak ve yoketmek
- Zararlıların konukçuya gelmesini engellemek
- Yakmak
- sesten yararlanmak
- Tuzaklardan yararlanmak
- Elektrikten yararlanmak
- Radyasyondan yararlanmak
- Çevre koşullarını değiştirmek

Prof. Dr. Selma ÜLGENTÜRK

•TOPLAMAK VE YOKETMEK

Zararlıların yumurta , larva ve pupalarını veya erginlerini konukçularından toplamak

Altın kelebek (*Euproctis chrysorrhoea*) ‘nın kışlık larva yuvalarının toplanması

Elma içkurdu (*Cydia pomonella*) ‘ nın kışlayan larvalarının oluklu mukavvalarla toplanması

Zararlıların uzak tutulması, engellenmesi: çit , hendek , yapışkan macun kuşaklar , çinko levhalar kullanarak uygulanır

SESTEN YARARLANMAK

Kuřlara karşı kullanımı yaygındır.

ultra seslerden yararlanmak; zararlıları kaçırmak için yüksek dozda gürültü yapmak; zararlılar tarafından meydana getirilen sesleri ya da bunların taklidinin kullanımı

ELEKTRİKLİ BARIYERLERDEN YARARLANMAK

ELEKTRO MANYETİK DALGALARDAN YARARLANMAK

10 - 100 MHz frekanstaki dalgalar

Sitophilus granarius 39 MHz 3 saniye

TUZAKLARDAN YARARLANMAK

**İŞIK TUZAKLARI : KIZILÖTESİ , MORÖTESİ,
(GÖRSEL) ADI İŞIK KAYNAKLARI**

Mısır kurdu (*Ostrinia nubilalis*)

Kiraz sineği (*Rhagoletis cerasi*)

**CEZBEDİCİ MADDELERLE HAZIRLANAN
YEM TUZAKLARI:**

Akdeniz meyve sineği (*Ceratitis capitata*)

Elma gövde kurdu (*Synanthedon myopaeformis*)

FEROMON TUZAKLAR :

Salkım güvesi (*Lobesia botrana*)

Elma içkurdu (*Cydia pomonella*)

RADYASYONDAN YARARLANMAK

Gamma ışınım lar kullanılarak böcekler öldürülür.

Böcekler için öldürücü dozlar öldürücü olan dozlar :

36 000 - 257 000 rad'dır. Özellikle ambar zararlılarına karşı irradyatörlerde 64 000 rad ışınım uygulanır .

ÇEVRE KOŞULLARINI DEĞİŞTİRMEK

SICAKLIĞIN AZALTILMASI YA DA YÜKSELTİLMESİ

Sitophilus granarius

Rhizoglyphus echinopus

Ditylenchus dipsaci

ATMOSFERİK GAZ BİLEŞİMİNDE YAPILAN DEĞİŞİMLER

Tribolium castaneum

Ephestia cautella

BİYOLOJİK SAVAŞ

DOĞADA VAROLAN CANLI BASKI
UNSURLARININ ZARARLI POPULASYONLARI
ÜZERİNDEKİ ETKİNLİĞİNİN KORUNMASI ,
ARTTIRILMASI

- AVCI (PREDATÖRLER)
- PARASİTOİD
- PATHOGEN

Prof. Dr. Selma ÜLGENTÜRK

AVCILAR (PREDATÖRLER)

- Avcılar , birden fazla av tüketirler.
- Ava özelleşme çeşitlidir (monophag, oligophag, polyphag)
- Av hızla ölür, bir avcı birçok zararlıyı öldürür.
- Her iki cinsiyetin bireyleri de avcıdır.
- Av/avcı yaşam döngülerinin senkronizasyonunda problem yoktur
- Polyphag avcı av popülasyonu azalınca başka ava yönelir.
- Birçok avcı polyphagdır
- İDEAL AVCI MONOPHAG YADA OLİGOPHAG'DIR.
- Bazı Avcı türler;

Coccinella septempunctata yaprakbiti avcısıdır.

Deraeocoris nebulosus Yumuşak vücutlu böcek türlerini avlar.

Phytoseiulus persimilis (Acarina : Phytoseeidae), kırmızı örümcekler ve böcekleri avlar.

Mantis religiosa Çekirgeler gibi türleri avlar.

BİYOTEKNİK SAVAŞIM

Zararlıların davranışlarını düzenleyen bazı doğal yada sentetik maddelerle yapılan savaşım.

- **Cezbediciler (Atraktantlar)**
- **Uzaklaştırıcılar (Repellentler)**
- **Beslenmeyi Engelleyiciler (Antifeedingsler)**
- **Juvenil Hormon ve Analogları**

Prof. Dr. Selma ÜLGENTÜRK

BİYOTEKNİK SAVAŞIM

CEZBEDİCİLER (ATRAKTANLAR)

Feromonlar : Bir birey tarafından vücudun dış kısmına salgılanan ve aynı türün diğer bireyleri tarafından algılandığında , alan bireyde özel bir reaksiyona neden olan maddeler

- İz - İşaretlama Feromonları
- Cinsiyet Feromonları
- Toplanma Feromonları
- Alarm Feromonları

BİYOTEKNİK SAVAŞIM

- **İZLEME (MONİTORİNG)**
- **KİTLE YAKALAMA (MASS TRAPPING)**
- **İLETİŞİMİ BOZMA**

Prof. Dr. Selma ÜLGENTÜRK

JUVENİL HORMON VE ANALOGLARI

Corpora allata

Methoprene , Kinoprene

LD 50 : 2000 - 4000 MG/KG

UZAKLAŞTIRICILAR (REPELLENTLER)

- **Fiziksel repellentler**
- **Kimyasal repellentler**

BESLENMEYİ ENGELLEYİCİLER

KİMYASAL SAVAŞIM

ZARARLI POPULASYONLARINI KİMYASAL MADDELER KULLANARAK EKONOMİK ZARAR DÜZEYİ ALTINDA TUTMAK

PESTİSİT : Zararlı öldürücülerin genel adı

İnsektisit : Zararlı böcek öldürücü

Akarisit : Kırmızı örümcek öldürücü

Nematicit : Nematod öldürücü

Kimyasal savaş, kolay uygulanabilir, ucuzdur ve sonuç hızlı alınır.

Bitkilerde ilaçlama sonucunda istenmeyen etkiler (fitotoksite) ortaya çıkabilir. İlaçların hedef zararlı ve hastalığa karşı en etkili ve çevreye en az zararlı olduğu kanıtlanmış ve kullanımı önerilen miktarına doz denir.

İnsektisitlerin İsimlendirilmesi :

Aktif Madde adı : CARBARYL

Ticari Preparat Adı SEVİN

Kimyasal Adı : 1- naphthyl N-methylcarbamate

Kimyasal savaşında kullanılan bileşikler "İlaçlar" bu iş için hazırlanmış özel karışımlardır. Bu karışıma "preparat" denir. Bir preparatın içinde Etkili madde (Aktif madde) ve dolgu maddesi bulunur. Bunun tümüne "Formulasyon" denir.

İlaçların bitki üzerinde tutunması, düzgün yayılması ve bitki ve çevreye zararlı olmaması istenir. Bunun içinde formulasyona emülsiyeye yapıcı, yayıcı, ıslatıcı , eritici ve yapıştırıcı maddeler ilave edilir.

Formülasyonlar;

1. Toz
2. Islanabilirtoz (WP)
3. Emülsiyon (EC)
4. Solusyon
5. Aerosol vs.

İnsektisitlerin Sınıflandırılması :

- **Uygulama Metoduna Göre**
- **Kimyasalın doğal Yapısına Göre**
- **Kimyasal yapısına Göre**
- **Etki Mekanizmasına Göre**

Uygulama Yöntemlerine Göre

A . Mide Zehirleri

agız yoluyla alınmalı ; mideden absorbe olmalı

B. Sistemik İnsektisitler

bitki ve hayvanlarda değişik organ ve dokulara taşınırlar

C. Kontakt (Değme) Zehirler

vücut duvarından absorbe olurlar

D. Fümigant (Solunum Zehiri)' lar

trachaelerden absorbe olurlar

KİMYASAL MADDENİN DOĞASI VEYA KAYNAĞI

A. İnorganik maddeler

yapılarında karbon atomu yok
ağır metaller

B. Organik maddeler

doğal organik maddeler

bitkisel kökenliler

mineral yağlar

sentetik organik maddeler

modern insektisitler

Prof. Dr. Selma ÜLGENTÜRK

İNSEKTİSİTLERİ KİMYASAL YAPILARINA GÖRE SINIFLANDIRILMASI

- **Organik Fosforular**
- **Karbamatlılar**
- **Pyrethroidler**
- **Klorlandırılmış hidrokarbonlar**
- **Bitkisel**
- **Diğer Kimyasal Sınıflar**
- **Mikroorganizmalar**

Prof. Dr. Selma ÜLGENTÜRK

Organik Fosforlular

Fosforik asit türevleridirler

Çevrede stabil değildirler

çabuk parçalanırlar

Toksisiteleri yüksektir

KARBAMATLILAR

Karbamik asit türevleridirler

Çevrede stabil değildirler

Çabuk parçalanırlar

Özellikle Hymenoptera ya toksisiteleri yüksektir

PYRETHROİDLER

Bitkisel orijinli bileşik pyretruma benzer olarak sentezlenmişlerdir

Toksisiteleri yüksektir

Hızlı knockdown etkileri vardır

Kalıcılıkları optimaldir

Prof. Dr. Selma ÜLGENTÜRK

BİTKİSEL KÖKENLİ İNSEKTİSİTLER

1940 lı yıllara kadar çok önemli idiler

Sentetik insektisitlerin araştırılmasında temel oluşturdular

1965 e kadar kullanımları azaldı

Pyretrum

Rotenone

Azadiractin (neem)

Nicotin

Prof. Dr. Selma ÜLGENTÜRK

DİĞER KİMYASAL GRUBLAR

Böcek Büyüme Düzenleyicileri (IGR)

juvenile hormon analogları

ecdysone analogları

kitin sentezi engelleyiciler

Chloronicotinyl ler

imidacloprid

Avermectins

Bir actinomycetes bakteriden isole edildi.

Prof. Dr. Selma ÜLGENTÜRK

ENTEĞRE ZARARLI YÖNETİMİ

Zararlı arthropodların populasyonlarını tolere edilebilir düzeyde tutabilmek amacıyla , insan ve çevre sağlığını ön planda tutarak , çeşitli engelleyici, baskılayıcı ve düzenleyici savaşım taktik ve stratejilerini planlı bir şekilde uygulamaktır.

DİRENÇ, YENİ ZARARLILARIN ORTAYA ÇIKIŞI ve ÇEVRESEL BULAŞMA IPM'i zorunlu kılar.

Prof. Dr. Selma ULGENTÜRK

IPM KAVRAMI

Böcek ve hastalıklar ekosistemin birer bileşenidirler

Bu organizmaların aktiviteleri bitki gelişimi/ üretim ve insan/hayvan sağlığını etkiler.

Bu organizmaların aktiviteleri yönetim objektifleri ve planlanması ile bozular.

IPM ekolojik prensiplere dayanmaktadır

IPM metodolojisi kombine taktikleri içerir

IPM in fonksiyonel hedefi , zararlı popülasyonunu tolere edilebilir düzeyde tutmaktır.

Ekonomik, ekolojik ve sosyal değerler tolere edilebilir düzeyin tanımlanmasında kullanılır

IPM toplam kaynak yönetim sisteminin bir bileşenidir..

DİRENÇ

Zararlılar çoğunlukla hızla insektisitlere karşı direnç (dayanıklılık) mekanizmaları geliştirdiler.

Prof. Dr. Selma ÜLGENTÜRK